

AUTONOMIA

POLITIKAI NAPILAP.

Az előfizetési pénzek...

Bérmertelen levelek...

Előfizetési felhívás az AUTONOMIA

Table with subscription rates: Egész évre 20 ft., Félévre 10 ft., Evnegyedre 5 ft., Egy hónapra 1 ft. 80.

Szegényebb sorsu ut. káplán vagy plebános urak számára mindazáltal, kiknek évi jövedelmük a rendes congrua illetéket alig haladja tul, az „Autonomiát“ mindjárt most is, 16, 8 és 4 forintért szívesen adjuk.

Az „Autonomia“ kiadó-hivatala.

Pest, jan. 25

A külföldi lapok nagy részét csodálatos jó kedv szállotta meg. Még maga az öreg „Times“ is mindent rózsaszinben szemlél a jövő békes kilátásait illetőleg.

Mi, lelkiünk mélyéből örvendénk, ha az optimisták nem csalódnának, mert jól tudjuk, mily nagy szüksége van hazánknak bekérére.

Azonban megvalljuk, nem táplálunk oly vérmes reményeket, mint a minöket a híres cty-lap hirdert.

Szerinte Törökország be fogja érni még némi színleges elégtétellel is, csak verje le a krétai felkelést; és ezen nézetet mi is osztjuk, kevésbé azonban azt, hogy Görögország bele fog nyugodni az értekezlet határozataiba, mivel csak önámítás lehet az, hogy eme kis ország, eddig saját felelősségére, helyesebben, saját számlájára lép t volna fel oly határozottan, ha nem állana háta mögött egy hatalmas mozgó erő.

Szóval Olympus népe, a hajdan oly nagy görög nép, Epigon utódjai, az automat szerepét játszó, kik éjszokról azon feladatot nyerték, hogy a nagy keleti conflagratióban az első csatláncban jelenjenek meg, azután, ha majd kitör a vihar, meg fog jelenni a csataterén, mint a kereszténység szent eszméjének védelmezője, azon Oroszország ellen, mely Lengyelországban oly lelketlenül üldözte a katholicismust csak azért, mivel annak egyházi képviselői is a leg-szentebb emberi jogok mellett föllépni kötelességüknek tartották.

Nem satyra-e az, hogy Oroszország játsza a kereszténység védőjének magasztos szerepét Keleten!

Nem kell-e elszomorodnunk, mikor azt kell látnunk, hogy Európa hatalmai nem bírnak elég erőt kifejteni arra, miszerént oda mutatva Lengyelország és Sziberiára, a vezér szerepét kezükbe vegyék s az absolutismus hagyományos képviselőit leszorítsák azon világrendítő térről, melyet ha elfoglalva tart, meglátjuk ha amitani nem akarjuk magunkat, miszerént a v a l ó d i szabadság ügye évszázadokkal hátra vetetik, és nemcsak a mi államunk, hanem a szabadság eszméit lobogtató Franciaország és Angolhon is ez által veszélyeztetve van.

És mi ennek e y i k fő oka? Nem habozunk kimondani: a katholicismus elleni támadások.

Ime a tények, a zilált politikai helyzet az, a mely egy fájdalmas jankiáltként hangzik fel és óva int, hogy téveszmék által elkábított nem engedve magunkat arra törekedjünk, miszerént a katholicismus a maga tisztaságában fentartassék, mivel az az igazi erkölcs és valódi szabadság leghatalmasabb védője.

De, mi magyarok nemcsak erkölcsi, vallási, hanem önfentartási ösztönből is kell, hogy kívánjunk, miszerént az orosz felsőbbbségi törekvéseknek gát vetessék.

Ép ezen okoknál fogva teljesen tévesnek tartjuk a W a n d e r e r egyik közlelbi vezércikkében kifejezett azon nézetet, miszerént Magyarországra nézve hátrányos a török állam érdekeinek pártolása.

Ha a Porta keresztény hiveit elnyomná, jogaik gyakorlatában gátolná, igen is, akkor helyeselelnök ezen nézetet, a mint azonban a tények állanak fel kellene szólalnunk, mivel más politikát folytatva a keleti kérdésben Oroszország kezére játszának, s akaratlanul annak érdekeit mozdítanók elő, a mi egyértelmű lenne azzal, hogy az absolutismus mellett küzdjünk.

Quod uni justum, alteri aequum.

I.

Kassa, jan. 22.

(K. Gy. H.) Midőn C a r n o t benyújtá N a p o l e o n n a k a népnevelési reformot tárgyzó véleményes jelentését, határozottan nyilvánította, miszerint oktatás morál nélkül nem lehet egyéb, m i n t u j s z ü k s é g e k f e l k ö l t é s e, mi talán még sokkal károsabb a tudatlanságnál.

Ez értelemben, s korunk radikál tantervkövécsolóra nézve vajmi tanulságosan nyilatkozik Herder is, midőn 1779-ben a tanodai fegyverrel tartott remek szónoklatában oly szivrelátólag szorgalmazza a tanuló ifjuság szellemének vallás-erkölcsös fejlesztését.

És a jelen század elején élt, paedagogiai iratairól hírneves heidelbergi hittanár tudor, Schwarz, ki a nevelés-tanítás körében fölmerült különféle kísérleteket, javaslatokat és rendszereket csaknem egy félszázadon keresztül figyelte meg és vette szigorú bonczkés alá, az 1837-ik évben Lipsceben, kevéssel halála előtt kiadott ily feliratú művében: „Das Leben in seiner Blüthe, oder Sittlichkeit, Christenthum und Erziehung in ihrer Einheit“ — nevelési eszméinek kifejtésére között némi levertséggel következő, sok tekintetben jelen viszonyainkat is visszatüköző kérdéseket teszi föl: „Hogy-hogy, az emberiség tehát nemzedékről nemzedékre folyamatos kifejlődésben volna? De hol van a nevelés haladása? Az ész művelődésében, a kézi mestersegekben stb., hasonlóképen a tanügyben, valamint az összes nevelésben egyes tünemények valóban nagyszerűeknek látszanak; hanem azért dicsekedhetünk-e az egészszel, a földologgal. A nőttön növekedő elpuhultság, lelkiismeretlenség, önzés s mindaz, mi fölött a világ naponta hangosabban jajveszékél, tanusit-e ily előhaladást?”

Nem olvashatjuk-e ki e bölcs sorokból jelen társadalmi állapotaink s viszonyainkra is alkalmazhatólag a tagadó választ? És ugyan melyikünk nem látja, hogy az idéztem tudós paedagóg földolga, mint eme társadalmi — sebek dicserő elismerés az ép tagoknak! — egyedüli gyógyfütermő földje alatt alig értelmeyezhetünk mást, mint az ezt magában tartalmazó vallástannak elemi u g y, m i n t k ö z é p t a n o d á i n k b a n v a l ó l e l k i s m e r e t e s s b u z g o k t a t á s á t, s általa ifjaink vallás-erkölcsi érzetének biztos, maradó alapra fektetett képzését, fejlesztését?

A kétes jövőt szemünk előtt elfelhőző köd még nem foszlott szét. Különösen kath. felekezeti iskoláinkat illetőleg nem tudhatjuk még, hogy vajjon-e ködfelhők szertefutása után tiszta fénylő kék ég fog-e mosolygani rájuk, melynek derűjében nyugton tovafolytathatják kitűzött cézük szerint munkásságukat; vagy pedig talán még jobban elborul láthatárunk, vihar tör ki fejük felett, melynek zürzavarában elmúlnak, mint öszszel a sárgult falevél, melyet elkap a forgó szél, és egy új hatalom veszi kezébe a vihar lecsendesedtével a kormánybotot, — a z á l l a m.

Legyen így, vagy amugy; de mindkét állapotban napnál fényesebben kideríthető az alapigazság, hogy csak a vallásos nevelés-tanítás által tétethetik fel a tanodai oktatás koronája; hogy csak ugy fog megfelelni mind az autonomia, de főleg az állam, (mert az autonomia e tekintetben, soha nem fogja szem elől tévesztetni kötelességét), magasztos hivatásának, ha csakugyan kezébe vevén a nevelés-tanítás szent ügyét, nem fogja számúzni annak köréből a vallást, mint rendes tantárgyat, és az istenisztelet vasár- s ünnepnapi törvény szentesítette, kötelességszerű szorgalmas látogatását, sőt inkább az üldözöttnek menhelyet adand a maga jogköre szerint.

S erre nem alytalan reményünk van. A vallástannak, mint kötelező rendes tantárgynak jogosult álláspontját minden hitfelekezeti, s az életbe léptetendő államiskolákban már is garantírozza a nagym. magy. kir. vallás és közoktatási miniszter urnak a hazai prot. hitfelekezetek ft. superintendenseihez, s ezzel egyidejűleg az összes honi kath. középtanodákhoz legközelebb menesztett intézménye, melyről, valamint az ezen intézmény által lelkesben fölmerült egyéb eszmék láncolata- s fejtegetéséről a következőkben.

A nagym. magy. kir. vallás és közoktatási miniszter ur mult évi decz. 15-n 21,131. sz. alatt keltezte, minden superintendens, s mint épen az imént mondtam, valamennyi kath. állam s területi középtanodákhoz egyidejűleg következő rendeletet menesztette:

„A magyarországi kath. püspöki kar, tekintettel az 1847/8. XX. törvényozikk 4. §-nak rendelkezésére, hogy a nem kath. iskolába járó kath. tanulók mindenkor megfelelő vallásoktatásban részesíttessenek, azon közösen megállapított elhatározását közlé velem, miszerint a kath. érsekek és püspökök a nem kath. tanítézetek székhelyein ezentúl kath. hittanítókat fognak kinevezni, kik az azon tanítézeteket látogató kath. tanulókat a hittanból rendesen oktatni, s a vizsgálatok alkalmával megvizsgálni kötelesek. Minthogy az idézett törvény erejénél fogva az egyes hitfelekezetek iskoláiba való járhatás kölcsönösen mindenkinek meg van engedve, s ezen iskolákat különböző valláshoz tartozó tanulók tényleg látogatják is, — az egyes hitfelekezetek hivatvák gondoskodni arról, hogy a vallásukbeli tanulók, kik más hitfelekezeti iskolákba járván, a tanítézet részéről hittani oktatást nem nyernek, ily tanításokban kellőleg részesíttessenek, a mit, az iskola általános érdekeit is tekintve, legzérszerűbben erre különösen kijelölt, s határozott utasítással ellátott hitoktatók fognak teljesíthetni.

Ugyanazért a kath. püspöki kar fentemlített illetékes elhatározása teljes helyeslésemmel találkozáván, midőn erről c—t hivatalos tisztelettel értesítem, ezen elhatározás foganatba vétele tekintetéből egyszersmind fölkérem, miszerint a hatásköre alatti tanodákat az ottani kath. tanulókat hitoktatására nézve ezentúl szabályul szolgáló következő határozatok pontos megtartására, s ezek értelmében leendő további intézkedésre utasítani sziveskedjék:

- 1) A nem kath. iskolákat látogató kath. tanulókat saját hittanukban a megyei püspök által erre kijelölt hittanító fogja oktatni; az illető tanuló tehát e hitoktatásnál az általa meghatározott időben, melynek az iskolai rendes tanórákkal összeitköznie nem szabad, megjelenni tartoznak.
2) Ha kath. vallásu magántanulók valamely nem kath. tanítézetnél magánvizsgálatot tesznek, a hittani vizsgálatot szintén ezen kijelölt hittanító előtt kötelesek letenni, magától értetvényen, hogy ezek a magántanulás szabadságánál fogva magát a hittanbani oktatást mástól is nyervehetik.
3) Az illető tanítézet az iskolai bizonyítványokban a hittani ismeretekre vonatkozó előmeneteli jegyet csak ezen hittanítótól nyert bizonyítványok alapján töltheti ki.
4) E czéla bármí más egyéntől kiállított bizonyítvány nem vétethetik figyelembe, s ennél fogva nem a kijelölt hittanító által kiállított bizonyítvány alapján beiktatott tanjegy semmisnek fogván tekintetni, minthogy a hittan az általános kötelezettségi tantárgyak közé tartozik, az illető tanuló a szabályszerű vizsgálat hiányában sem a felsőbb osztályba fel nem mehet, sem pedig, a mennyiben érettségi vizsgálatról szóló bizonyítványa forogna kérdésben, a felsőbb tanítézetekbe fel nem vétet. etik.

Az ezen intézmény értelmében a kath. érsekek és püspökök által kijelölendő hitoktatók neveit annak idejében c—dek közölni fogom. E bölcs intézmény, hiszem, mindazok osztatlan tetszése- s helyesléseivel fog találkozni, kik a hazai nevelés-tanítás ügyeért önzetlen kebellet buzognak.

De figyelmes elolvasásánál önkénytenül is fölmerülnek egyes kérdések, melyeket a „quod uni justum, alteri aequum“ féle, korunk humanizáló közelmódjának keretébe annyira illő elv szellemében kissé szellőztetni fogunk.

BELFÖLD.

Levelezés.

Turóc-Zsuzsán jan. 21.

Nálunk nem Vladár Márton kell, akinek nagyobb késztültsége alig van egy falsi községi jegyzőnél — de Madocvány Pál a mostani képviselőnk, volt két ízbeni főispán — többszöri országgyűlésen képviselő — Magyarországért sokat szenvedő és tapasztalt hazafi! Kelt Ruvevácz januárhó 20-án. D. G.

Tata jan. 11.

Folyó Január 10-kén tartá a tatabi kerületi országgyűlési képviselője, Ghyecz J g n á c z a közelmúlt országgyűlés eljárásáról választóinak való beszámolását.

A megéhető számmal összegyűlt közönség már unatkozva várta az ünneplő embernek megjelenését, a ki K o n k o l y Elek földbírtokos és B e n y á c s Mátyas ügyvéd mint küldöttség meghívására az utban ejtett s több helyeken kitűzve volt nemzeti lobogónak a szélcsend okozta vezteg maradása mellett a váró kö-

lven kihirdetnie, azt az elítélttel szemben... Szabad kérem, hogy tőő helyzetét...

NYIL M H Á L Y.

Table with columns: Adva, Tartó. Lists various items and their values.

Érték és pénz.

Advertisement for Kórház, featuring an illustration of a person and text describing medical services.

Advertisement for Pagliano Jeromos, floranzai tanár, including a portrait and text about his qualifications.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes 'Pesti áru- és értéktársaság' and 'Záloglevelek'.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes 'Magyar értékpapírok árkelete' and 'Pesti keresked. bank'.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes 'Bécsi börze' and 'Államadósság'.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes 'Részvények' and 'Elsőbbségi kötvények'.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes 'Előfizetés' and 'Beigazolási díj'.

H I R D E T E S E K

Magyar értékpapírok árkelete. Pesti keresked. bank. Pesti keresk. és iparb. Magyar hitelbank.

Bécsi börze. Államadósság. 5% osztr. értékt. nemzeti kölcsönön. 1860-ki sorozat.

Részvények. Nemzeti bank. Hitelintézet. Magyar hitelbank. Aló-osztr. esc. társulat.

Elsőbbségi kötvények. 1862. Erzsébet vasút. 1867. államvasút. Déli vasút.

Előfizetés. Egész évre 20 frt. Félévre 12 frt. Evnegyedre 6 frt.

ERŐSÍTŐ-ITAL. Alulról tisztított, adom tudtára a n. érdemi közönségnek, miszerint a mélt. Gombos Borostán ur által feltalált.

VARGA LAJOS, főgöngyöző. Minden vásárolt órák a legpontosabban vannak igazítva, úgy hogy akár függő, akár fekvő helyzetben vannak, az pontosságra nézve semmi befolyást nem gyakorol.

A new-yorki Singer manufacturing Company. valoban amerikai varrógépek. Minden gépet a legújabb divat szerinti holgyzórtokhoz megrendelések el-fogadhatunk.

Köszvény-vászon. Mindenféle köszvény, (Rheuma) inszagatás, mell-, gerincz-fájdalmak, keresztcsontfájás (Hexenschluss), lábköszvény és több efféle bajok ellen.

Közhírnök minőségű és olcsó órák. KOHN IGN. ORA-GYÁRI RAKTÁRA. Pesten, kigyó-utca 6-dik szám alatt.

Értesítés. Minden gépet a legújabb divat szerinti holgyzórtokhoz megrendelések el-fogadhatunk. Fűrésze a legújabb divat szerinti holgyzórtokhoz megrendelések el-fogadhatunk.

Quod uni jus. (K. Gy. H.) F. idézet magas min. püspöki megjelölés létezik, melyeket törvény szentesítettek.

AUTO

Egész évre Félévre Evnegyedre Egy hónapra. Szegényebb sor urak számára min. mük a rendes cong az „Autonomiát” forintért szivesen a